

Konkurrensverkets budgetunderlag för budgetåren 2025, 2026 och 2027

I enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag överlämnas härmed budgetunderlag för 2025–2027.

Konkurrensverket föreslår att

Anslaget höjs med 30 miljoner kronor 2025, 30,7 miljoner kronor 2026 och 31,3 miljoner kronor 2027.

Sammanfattning

Förslag från Konkurrensverket (tkr)	2025	2026	2027
Anslag 24 01 13			
<i>Summa tilldelat¹</i>	209 382	214 229	218 515
<i>En förstärkt upphandlingstillsyn</i>	30 000	30 694	31 309
Nytt förslag	239 382	244 923	249 824

Konkurrensverket har bedömt myndighetens samlade resursbehov 2025–2027 utifrån förväntad omfattning av myndighetens uppdrag. Med den anslagsökning för konkurrenstillsynen som Konkurrensverket tillförts från och med 2024 bedömer vi att myndighetens förutsättningar att genom konkurrenstillsynen ingripa mot allvarliga konkurrensproblem som skadar konsumenterna och samhällsekonomin avsevärt har förbättrats. För upphandlingstillsynen kvarstår dock ett omfattande resursbehov. Anslagna och aviserade medel är otillräckliga.

¹ Enligt de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24). Värdet för 2027 är inhämtat från Hermes den 26 februari 2024.

Denna bedömning grundar sig i att:

- Flera nya lagar har tillkommit och värdet av den offentliga upphandlingen har ökat avsevärt sedan Konkurrensverket fick tillsynsansvaret, men resurserna har inte ökat i motsvarande takt. Upptäcktsrisken avseende överträdelser av upphandlingsreglerna är i dagsläget alltför låg, vilket i förlängningen har en negativ effekt på samhällsekonomin.
- De välfärdshotande inslagen i samhällsutvecklingen har ökat och såväl regelverk som förutsättningarna i övrigt för en effektiv tillsyn behöver utvecklas. Vad gäller regelverken så pågår arbete, men för att de skärpta reglerna ska få avsedd effekt så krävs också ökade resurser för tillsynsverksamheten.
- När upphandlingar genomförs på ett korrekt sätt skapar det förutsättningar för en väl fungerande konkurrens mellan företag, vilket i sin tur bidrar till en effektiv produktivitetsutveckling och hög innovationstakt i näringslivet.
- Korrekt genomförda upphandlingar minskar risken för att kriminella aktörer får tillgång till offentliga kontrakt och minskar även risken för korruption. När offentliga inköp inte utsätts för konkurrens riskerar det att leda till högre priser.
- En väl fungerande offentlig upphandling är central för att säkerställa samhällets beredskap inför kommande kriser, inte minst uppbyggnaden av den civila beredskapen.
- En väl fungerande offentlig upphandling är central även för att hantera oförutsedda händelser när en kris redan har uppstått. Upphandlande myndigheter i kristider riskerar att bryta mot upphandlingslagstiftningen, exempelvis genom att felaktigt ingå avtal utan föregående annonsering.

Konkurrensverkets uppgifter

Konkurrensverket är Sveriges förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor samt tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen och avseende lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Konkurrensverket har även tillsynsansvaret över efterlevnaden av lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., transparenslagen. Myndigheten är också registermyndighet enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik (LUS), vilket innebär att vi ska ta emot ansökningar om registrering av annonsdatabaser och pröva om de uppfyller kraven för att registreras samt utöva tillsyn över de registrerade annonsdatabaserna.

Konkurrensverket ska verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Vidare ska Konkurrensverket säkerställa att de regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag. Myndigheten ska också uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet och mot en effektiv offentlig upphandling, lämna förslag till konkurrensutsättning och till regelreformer samt följa utvecklingen inom vårt ansvarsområde.

Konkurrensverket har ett viktigt uppdrag för att säkerställa att konkurrensen fungerar väl och att det offentliga utgifter används på ett korrekt sätt och inte gynnar olaglig verksamhet. De lagar som Konkurrensverket utövar tillsyn över är grundläggande spelregler för att stävja förekomsten av kriminalitet i företag. Vår tillsyn bidrar till en sund konkurrens där offentliga inköp fungerar väl och företag verkar på lika villkor på marknaden.

En väl fungerande konkurrens och en effektiv offentlig upphandling är nödvändiga byggstenar för att lösa viktiga samhällsutmaningar. Om företag ska ha förutsättningar att bidra till välfärd och tillväxt måste det finnas klara och fungerande spelregler, det offentliga måste göra inköp på ett sunt sätt och offentliga aktörer ska inte få konkurrera ut privata. Detta kan uppnås genom ändamålsenliga regelverk och en proaktiv och handlingskraftig tillsynsverksamhet inom såväl konkurrens- som upphandlingsområdena.

Konkurrensverkets tillsynsansvar omfattar hela näringslivet och hela den offentliga sektorn. Det omfattar således flera regelverk och alla branscher samt såväl privata som offentliga aktörer. Det råder i dag en obalans mellan Konkurrensverkets allt mer omfattande uppdrag inom upphandlingsområdet och de resurser som tilldelas för att fullgöra detta uppdrag. Att fortsatt lösa denna obalans enbart med effektiviseringar och löpande omprioriteringar har en negativ påverkan på såväl bredden som omfattningen av tillsynen. Det riskerar i sin tur att minska Sveriges motståndskraft mot kommande samhällskriser och få en negativ inverkan på samhällsekonomin.

Vi ser att de aktörer som varit föremål för tillsyn ändrar sitt beteende. Den begränsade omfattningen på tillsynen som Konkurrensverkets anslag medger i dag medför dock att upptäcktsrisken avseende överträdelser av upphandlingsreglerna är alltför låg, vilket i förlängningen har en negativ inverkan på samhällsekonomin.

I det följande redogörs för förstärkningsbehov noterade inom upphandlingsområdet, följt av utmaningar som vi ser inom konkurrensområdet.

Om upphandlingsregelverken följs kan det öka kostnadseffektiviteten i offentliga inköp samt minska förekomsten av oseriösa och kriminella aktörer

Det övergripande syftet med upphandlingslagstiftningen är att undanröja hinder för den fria rörligheten för tjänster, varor och byggentreprenader samt utgöra ett skydd för potentiella leverantörer till upphandlande myndigheter i någon av EU:s medlemsstater. Regelverket har dessutom syftet att säkerställa korrekt hantering av anskaffningar som görs med offentliga medel. Myndigheters och kommuners inköpsverksamhet har stor betydelse för medborgarnas förtroende för offentliga myndigheter och det offentliga åtagandet. Att konkurrensen på marknaden nyttjas även i en krissituation är en förutsättning för att upphandlande myndigheter ska få kvalitativt och kvantitativt konkurrenskraftiga anbud.

Konkurrensen om offentliga kontrakt har minskat på EU:s inre marknad under det senaste årtiondet. I Sverige har små och medelstora företags deltagande i offentliga upphandlingar minskat under samma tidsperiod.² De välfärdshotande inslagen i samhällsutvecklingen har ökat och såväl regelverk som tillsynsverksamhet behöver utvecklas. Vad gäller regelverken så pågår arbete, men för att de skärpta reglerna ska få avsedd effekt så krävs också tillräckliga resurser för tillsynsverksamheten.

Regelverken om offentlig upphandling är omfattande och kan uppfattas som komplexa. Genom att utveckla rättspraxis och i våra beslut förtydliga ramarna för regelverken ger Konkurrensverket konkret vägledning och gör det enklare för upphandlande myndigheter att göra rätt. Om fler upphandlande myndigheter agerar korrekt och blir bättre på att utnyttja konkurrensen på marknaden i sina upphandlingar ökar detta i sin tur kostnadseffektiviteten i offentliga inköp. Även förutsägbarheten ökar med förbättrad regel efterlevnad, något som kan öka företags intresse att delta i offentliga upphandlingar med förbättrad konkurrens som följd. Med tanke på den offentliga upphandlingens omfattning kan även små förbättringar medföra stora positiva effekter. Om upphandlande myndigheter i Sverige blir 1 procent mer effektiva i sina anskaffningar skulle det spara 8,8 miljarder kronor. En resursstark och effektiv upphandlingstillsyn bidrar därmed till att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande av offentliga medel.

Det är i detta sammanhang också viktigt att påminna om att offentlig upphandling utgör ett riskområde för kriminalitet och korrupcion. Ett flertal rapporter visar att kriminella aktörer gör illegala affärer via företag och sätter marknadens funktioner ur spel.³ Vid kontroll av oseriösa aktörer framgår att de inte enbart fuskar med skatter och avgifter utan även med arbetsmiljö, kvalitet, tillstånd och

² Offentlig upphandling i EU – Mindre konkurrens vid upphandlingar av byggentreprenader, varor och tjänster under perioden 2011–2021 Europeiska revisionsrätten Särskild rapport 28/2023.

³ Se bl.a. Gunnarson (2023) *Den sårbara staten. En forskningsöversikt om hur organiserad brottslighet påverkar stat och kommun. Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag* (SOU2023:34), Brottsförebyggande rådet (2022:1) *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner* och Polismyndigheten (2021) *Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet*.

annat som för ett seriöst företag är en naturlig del av företagandet. Det innebär bland annat att företag som är involverade i kriminell verksamhet kan erbjuda tjänster, varor och byggtreprenader till ett lägre pris än andra.

Leverantörer som systematiskt agerar i strid med lagstiftningen kan påverka konkurrensen på marknaden negativt och i förlängningen skada näringslivet generellt. Det är därför viktigt att alla upphandlande myndigheter genomför sina upphandlingar på sätt som håller oseriösa och kriminella aktörer borta från bland annat offentliga kontrakt. Upphandlingsregelverken skapar en ram för konkurrensutsättning och rättvis konkurrens. Denna ram ger förutsättningar för effektiva offentliga inköp och skyddar mot korruption och kriminella leverantörer. Upphandlande myndigheter har därför en viktig roll för att motverka kriminalitet och osund konkurrens. Att genom en effektiv tillsyn säkerställa en väl fungerande offentlig upphandling ökar samhällets motståndskraft mot den organiserade brottsligheten och bidrar till seriösa företags konkurrenskraft. Nuvarande resurser är otillräckliga för att säkerställa en tillsynsverksamhet som förhindrar kriminalitet och korruption samt utnyttjande av välfärdssystemen. Samhället behöver rustas för att möta dessa hot och upphandlingsreglerna är centrala för hur det offentliga agerar i förhållande till näringslivet.

En mer omfattande tillsyn skulle möjliggöra fler granskningar av välfärds- och valfrihetssystemen, som ofta pekas ut som riskområden.⁴ Det skulle också möjliggöra granskningar av fler stora byggtreprenader. Såväl välfärdssektorn som byggbranschen har av flera utredningar pekats ut som problematiska med många kriminella aktörer närvarande. Det skulle också skapa förutsättningar för en mer permanent övervakning avseende centrala frågor så som ändrings- och tilläggsarbeten (ÄTA). Detta är viktigt eftersom vi ser att stora delar av offentliga medel löper i de kontrakt som inte omfattas av överprövningsmöjligheten. Även efterannonsering har av Upphandlingsmyndigheten (UHM) pekats ut som ett område där mer tillsyn behövs. I dagsläget har inte Konkurrensverket kapacitet att hantera samtliga tips som lämnas, även om uppenbara överträdelser. Detta är olyckligt eftersom om upphandlingsregelverken följs kan det öka kostnadseffektiviteten i offentliga inköp samtidigt som det bidrar till att minska förekomsten av oseriösa och kriminella leverantörer till det offentliga.

Ett alltmer omfattande tillsynsansvar

Konkurrensverket tog över ansvaret för tillsynen för offentlig upphandling i september 2007. Då uppgick den offentliga upphandlingen till runt 500 miljarder kronor. Sedan dess har omfattningen ökat väsentligt. Enligt de senaste siffrorna uppgår värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna till 879 miljarder kronor årligen. Detta motsvarar drygt en sjättedel av BNP till baspris (exklusive mervärdesskatt).⁵ Flera lagar har också tillkommit sedan 2007 som

⁴ Bl.a. i Gunnarson (2023) pekas valfrihetssystem ut som ett riskområde (s. 40 och 68)

⁵ Upphandlingsmyndigheten 2023 (www.upphandlingsmyndigheten.se, Upphandlingspliktiga inköp för 879 miljarder kronor, hämtat 27 oktober 2023). De senaste siffrorna är från 2021.

Konkurrensverkets tillsynsansvar omfattar. Utöver de fyra upphandlingslagarna (LOU, LUF, LUK och LUF) har Konkurrensverket också tillsyn över två olika lagar om valfrihetssystem; lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) och lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen. I uppdraget ingår även att utöva tillsyn över upphandling av kollektivtrafik, som regleras av lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.

Under senare år har dessutom ett antal EU-förordningar tillkommit som innehåller bestämmelser om offentlig upphandling som är direkt tillämpliga utan krav på införlivande i svensk rätt. Ett exempel är den s.k. IPI-förordningen (Instrumentet för internationell upphandling) som reglerar tredjeländers tillträde till unionens marknader för offentlig upphandling, andra exempel är de så kallade batteri- och FSR-förordningarna. Det pågår även ytterligare förhandlingar inom EU som innefattar bestämmelser om offentlig upphandling exempelvis på området för transport av avfall. Enligt en promemoria från januari 2024 som remitterats av Finansdepartementet (Anpassningar av upphandlingslagstiftningen med anledning av EU:s IPI-förordning) föreslås en justering av bestämmelserna om tillsyn i upphandlingslagarna så att det ska framgå att Konkurrensverkets tillsynsuppdrag ska omfatta efterlevnaden av upphandlingsregelverket i dess helhet, dvs. även upphandlande myndigheters och enheters tillämpning av unionsrätt på upphandlingsområdet. Även utvecklingen av regelverk på EU-nivå innebär således att Konkurrensverkets tillsynsuppdrag inom offentlig upphandling har utökats och kommer att fortsätta öka.

Konkurrensverkets tillsynsansvar omfattar i dag strax under 4 000 upphandlande myndigheter och enheter samt över 17 000 annonserade upphandlingar.⁶ Ansvarsområdet omfattar även den stora mängd inköp som görs varje år utan att annonseras.

Trots att värdet av den offentliga upphandlingen har ökat avsevärt sedan Konkurrensverket fick tillsynsansvaret har resurserna för upphandlingstillsynen inte ökat i motsvarande takt. Konkurrensverkets upphandlingstillsyn består i dag av cirka 18 medarbetare, vilket motsvarar den resursfördelning som anslaget medger. Nuvarande resursläge medför att tillsynsverksamheten kan hantera cirka 100 utredningar av potentiella överträdelser varje år.⁷ Detta bör ställas i relation till att uppdraget är att utöva tillsyn över strax under 4 000 myndigheters inköp. Samtliga olika typer av upphandlande myndigheter och enheter behöver nås av tillsynen, dvs. såväl kommuner som regioner och statliga myndigheter. Vidare behöver överträdelser av samtliga lagar där Konkurrensverket är tillsynsmyndighet omfattas och såväl varor som tjänster och byggentreprenader. Konkurrensverket saknar i dag förutsättningar för att förebygga och ingripa mot en tillräcklig bredd av regelöverträdelser för att säkerställa en rättssäker och effektiv offentlig upphandling och samtidigt driva rättspraxis framåt.

⁶ Upphandlingsmyndigheten (2023), www.uhm.se/statistik, hämtat 10 december 2023.

⁷ 2023 avslutades 114 utredningar, 2022 avslutades 88 stycken och 2021 60 stycken.

Förutom att omfattningen av den offentliga upphandlingen har ökat avsevärt har också andelen icke annonserade förfaranden och de krav som ställs på utredningarna ökat under senare år, något som gör Konkurrensverkets tillsynsansvar än mer omfattande. Direktupphandlingsgränsen har de senaste decennierna höjts i omgångar. Direktupphandlingsgränsen är i dag 700 000 kronor för inköp i enlighet med LOU. Direktupphandlingsgränsen för sociala och andra särskilda tjänster höjdes 1 februari 2022 till 7,8 miljoner kronor. Det innebär att upphandlingar som rör avsevärda belopp, inte minst inom vård och omsorg och andra välfärdstjänster, inte längre behöver annonseras. Just detta är särskilt problematiskt eftersom det förekommer osund konkurrens och kriminalitet i upphandling av välfärdstjänster. Samtidigt behöver även upphandlingar utan annonseringskrav följa grundläggande upphandlingsrättsliga principer om transparens, icke-diskriminering, likabehandling och öppenhet och ett antal förfaranderegler i regelverket som syftar till att säkerställa att dessa principer följs, och även dessa upphandlingar omfattas av vårt tillsynsansvar.

Vidare saknas med nuvarande resursläge möjlighet till nödvändig proaktivitet. Konkurrensverket bedömer att en effektiv tillsyn inte bör vara beroende av tips som når myndigheten, utan att tillräckliga resurser krävs för att säkerställa en ändamålsenlig kombination av proaktiv och reaktiv tillsyn.

I Konkurrensverkets uppdrag ingår att arbeta för att öka förutsättningarna för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Detta är en viktig uppgift då små och medelstora företag utgör det stora flertalet av de företag som är verksamma i Sverige. En upphandlande myndighet som möjliggör för alla typer av företag att delta i upphandlingar utnyttjar konkurrensen på marknaden mer effektivt och kan på så sätt göra bättre affärer. För företagen blir möjligheten att tävla om offentliga kontrakt en drivkraft för innovation och utveckling. Att förenkla för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar driver tillväxt och kan göra stor skillnad för samhällsekonomin.

En effektiv upphandlingstillsyn motverkar också korrup­tion och kriminalitet i den offentliga affären. Offentlig upphandling är ett känt riskområde för korrup­tion och korrup­­tionsrisker behöver beaktas i alla inköpsprocesser. För att upphandlingssituationer inte ska utnyttjas för att kriminell, eller på annat sätt korrupt, verksamhet ska få ökade möjligheter att verka i den offentliga affären behöver tillsynsverksamheten förstärkas genom kontinuerliga, aktiva tillsyns­åtgärder, särskilt inriktade mot att motverka kriminalitet och annan osund konkurrens. Som framgår ovan saknas förutsättningar för en sådan prioritering inom ramen för nuvarande anslag.

En förstärkning av upphandlingstillsynen bidrar till en effektiv offentlig upphandling

De medel som Konkurrensverket förfogar över är enligt verkets bedömning otillräckliga för att kunna bedriva en effektiv tillsyn inom hela upphandlingsområdet, utveckla rättspraxis och klargöra tillämpningsproblem. För att kunna bedriva en effektiv tillsyn av den offentliga upphandlingen i Sverige och i syfte att skapa förutsättningar för att utnyttja konkurrensen på marknaden samt motverka korruption och kriminalitet äskar Konkurrensverket en permanent årlig förstärkning av förvaltningsanslaget om 30 miljoner kronor. Detta skulle skapa utrymme för rekrytering av cirka tjugo jurister, något som i sin tur skulle möjliggöra för Konkurrensverket att utreda och sanktionera fler felaktiga upphandlingar med inslag av korruption, osund konkurrens och annat kriminellt agerande. Konkurrensverket skulle med en sådan förstärkning även ha utrymme att öka sin proaktivitet och genomföra mer systematiska analyser av riskområden. Det skulle vidare möjliggöra en effektiv samverkan med ansvariga brottsutredande myndigheter.

Fler utredningar och beslut skulle i sig kraftfullt öka den avskräckande effekten av tillsynen och på så sätt även generellt bidra till en väl fungerande offentlig upphandling.

Konkurrenstillsynen är central för att skapa och upprätthålla konkurrenskraft och en robust inre marknad

Hög inflation, höjda räntor, ökande energipriser och rådande klimatkris är samhällsutmaningar som hela EU möter. Ekonomisk forskning visar att innovativa företag på en fri och öppen marknad bygger tillväxt och välfärd samt leder den gröna och digitala omställningen. Att stärka den inre marknadens funktion och motståndskraft, främja digitalisering och hållbar grön omställning samt möta olika beroenden är nödvändigt för att säkerställa en robust inre marknad för att hantera såväl rådande som kommande kriser. Detta ställer krav på en väl utvecklad konkurrensolitik, vilket förutsätter kraftfull och effektiv tillämpning av konkurrensreglerna. Väl fungerande konkurrensförhållanden på produktmarknaderna är även viktiga för en samhällsekonomiskt effektiv produktivitet utveckling i näringslivet.⁸

Konkurrensverket har, tillsammans med andra konkurrensmyndigheter, en viktig roll i utövandet av EU:s konkurrensolitik eftersom vi tillämpar EU:s konkurrensregler. Allt fler överträdelser har en gränsöverskridande dimension. Digitaliseringen har medfört att marknader närmar sig varandra och en överträdelse eller ett ingripande i ett land kan få stora konsekvenser på den svenska marknaden och vice versa. Genom att ta ett gemensamt ansvar för konkurrenstillsynen kan myndigheterna tillsammans på ett effektivt sätt ingripa mot fler konkurrensproblem till nytta för konsumenterna inom EU. Såväl nationellt som internationellt växer kraven på insatser inom Konkurrensverkets ansvarsområden. Erfarenheterna av

⁸ Konjunkturrådets rapport 2024. Näringslivets produktivitet utveckling.

pandemin och kriget i Ukraina talar med emfas för ett behov av att trygga den inre marknadens funktionssätt och samtidigt motverka protektionism eller åtgärder som på annat sätt leder till minskad frihandel eller begränsad konkurrens.

Inom konkurrenstillsynen noterar Konkurrensverket sedan flera år en utveckling där utredningarnas omfattning och komplexitet ökar. Utvecklingen är delvis en följd av mer komplexa juridiska bedömningar med ökande krav från domstolar, en ökande mängd utredningsmaterial som följer av samhällets ökande digitalisering, samt krav på mer avancerade ekonomiska analyser.

Digitaliseringen medför även nya marknadsstrukturer och nya konkurrensproblem som kräver tillsyn, bland annat framväxten av dominerande digitala plattformsföretag vars beteenden påverkar både konsumenter och små- och mellanstora företag. Utvecklingen får till följd att Konkurrensverket i prioriteringarna behöver beakta att det finns ett begränsat utrymme att bedriva flera utredningar parallellt. När det gäller handläggningen av företagskoncentrationer saknar Konkurrensverket dock möjlighet att prioritera bland inkommande obligatoriska anmälningar och, högst begränsat, där det finns särskilda skäl att genomföra en utredning av en koncentration som inte är anmälningspliktig. Därför krävs en kontinuerlig verksamhet och beredskap att utreda komplicerade förvärv.

Därutöver måste Konkurrensverket ha beredskap för att ingripa interimistiskt mot misstänkta överträdelser som riskerar att leda till oåterkallelig skada på marknaden. Detta behov ökar i takt med att marknader blir alltmer snabbväxande och nya marknader växer fram. Om Konkurrensverket inte ingriper tidigt kan det i vissa fall finnas risk att marknadsstrukturer cementeras för lång tid framöver på grund av potentiellt olagligt beteende från viktiga marknadsaktörer.

Konkurrensverket konstaterar också att konkurrensproblem som följer av offentlig säljverksamhet tenderar att bli vanligare. Offentlig säljverksamhet kan exempelvis orsaka konkurrensproblem om den offentliga aktören ensam har tillgång till en viktig infrastruktur eller om myndighetsutövning sammanblandas med en affärsverksamhet. Till skillnad från privata företag har staten, kommuner och regioner tillgång till skattemedel, saknar vinstkrav och kan inte försättas i konkurs. Samhällsutvecklingen pekar på att förekomsten av konfliktytor mellan offentligt och privat ökar. Som exempel kan nämnas utbyggnaden av laddinfrastruktur för eldrivna fordon, som är ett relativt nytt infrastrukturområde där nya marknader håller på att växa fram och där kommunala aktörers agerande riskerar att få stor negativ påverkan på konkurrenssituationen. Ytterligare ett exempel är solpaneler, som även det är en marknad i kraftig tillväxt där offentlig konkurrens

förekommer. I dessa och liknande fall är det viktigt att Konkurrensverket som tillsynsmyndighet inte enbart har utrymme att ingripa i enskilda fall, utan att det finns utrymme att genomlysna hela branscher och marknader. Särskilt viktigt är det att agera proaktivt när nya marknader växer fram, i syfte att undvika att skadliga strukturer formas och cementeras som riskerar att motverka en väl fungerande konkurrens.

Konkurrensverkets ansvarsområde har under senare år successivt utökats, vilket föranlett en nödvändig omfördelning av resurser från den övriga tillsynsverksamheten.⁹ Med den anslagsökning som Konkurrensverket fått från och med 2024 bedömer vi att myndighetens förutsättningar att ingripa mot allvarliga konkurrensproblem som skadar konsumenterna och samhällsekonomin avsevärt har förbättrats. Antalet tillsynsutredningar som vi kan driva hänger nära samman med effektiva arbetsformer och prioriteringar, men beror också i stor utsträckning på antalet medarbetare som vårt anslag medger att vi anställer i tillsynen. Med ytterligare tillskott skulle vi därför kunna ingripa mot ännu fler konkurrensproblem som skadar konsumenterna.

Avgiftsnivåer för registrering och tillsyn av annonsdatabaser

Konkurrensverket är registermyndighet enligt lagen om upphandlingsstatistik, vilket innebär en skyldighet att ta emot ansökningar om registrering av annonsdatabaser och pröva om de uppfyller kraven för att registreras, samt utöva tillsyn över de registrerade annonsdatabaserna.

Ansöknings- och registeravgift (SFS 2020:332)	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
	2023	2024	2025	2026	2027
Ackumulerat ingående över-/underskott	-382	-383	-381	-377	-374
Intäkter	135	153	207	183	237
Kostnader	136	150	203	180	233
Årets resultat	-1	3	4	3	5
Ackumulerat utgående över/underskott	-383	-381	-377	-374	-369

⁹ Se Konkurrensverkets budgetunderlag för budgetåren 2023, 2024 och 2025 (dnr 86/2022) samt för 2024, 2025 och 2026 (dnr 72/2023).

Anslag 24 01 13 Konkurrensverket (Ramanslag)

Vid planering av verksamheten och beräkning av anslagsnivåer utgår Konkurrensverket från de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24) vilket ger en anslagstilldelning om 208 313 tkr 2024, 209 382 tkr 2025, 214 229 tkr 2026 och 218 515 tkr för 2027.¹⁰

Konkurrensverkets förvaltningsanslag under ap.1 avses primärt användas för att ingripa mot:

- Konkurrensproblem med stöd av konkurrensreglerna, inklusive företagskoncentrationer.
- Upphandlingsproblem med stöd av upphandlingsreglerna och reglerna om valfrihetssystem samt ansöka om upphandlingsskadeavgift och följa rättsutvecklingen.
- Otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Anslagsposten ska vidare användas för att:

- Verka för en effektiv offentlig upphandling, vilket bland annat innefattar samverkan med Upphandlingsmyndigheten, andra myndigheter och intressenter för att öka konkurrensinslaget i all offentlig upphandling.
- Sprida information vad gäller konkurrens- och upphandlingsfrågor, till allmänheten, företag och offentliga organ.
- Samverka med andra konkurrens- och upphandlingsmyndigheter både vid genomförande av specifika utredningar, eller andra specifika insatser, men även på en mer generell policynivå.
- Verka för konkurrensneutrala lösningar, inbegripet tillsynen över företags efterlevnad av lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.
- Besvara remisser och ta fram rapporter med relevanta förslag på förbättringsåtgärder.
- I övrigt samverka med andra myndigheter.

För åren 2024–2027 beräknas anslaget förbrukas i sin helhet.

¹⁰ Värdet för 2027 är inhämtat från Hermes den 26 februari 2024.

Anslag 24 01 14 Konkurrensforskning (Ramanslag)

Vid planering av verksamheten och beräkning av anslagsnivåer utgår Konkurrensverket från de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24), vilket är en anslagstilldelning om 10 804 tkr 2024, 10 804 tkr 2025, 10 804 tkr 2026 och 10 804 tkr för 2027.¹¹

Medel för forskning kommer att användas till att finansiera forskningsprojekt inom konkurrens- och upphandlingsområdena. Vid fördelning av dessa medel har myndigheten stöd av ett forskningsråd. Därutöver kommer medel att användas för uppdragsforskning, seminarier och anknytande informationsinsatser på konkurrens- och upphandlingsområdena.

Kostnader för arvoden m.m. för ledamöterna i råden belastar också anslaget.

För åren 2024–2027 beräknas anslaget förbrukas i sin helhet.

Anslag 24 01 19 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)

Vid planering av verksamheten och beräkning av anslagsnivåer utgår Konkurrensverket från de förutsättningar som finns angivna i Budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 Utgiftsområde 24), vilket är en anslagstilldelning om 18 000 tkr 2024, 18 000 tkr 2025, 18 000 tkr 2026 och 18 000 tkr 2027.¹²

Anslaget ska finansiera kostnader med anledning av mål och ärenden som avser överklaganden av Konkurrensverkets beslut eller vari Konkurrensverket för talan.

Det är mycket svårt att prognostisera utgifterna under anslaget, eftersom utbetalningarna är beroende av utgången i olika domstolsförhandlingar där Konkurrensverket för statens talan. Om staten enligt domstolens avgörande blir skyldig att ersätta motparten för dennes rättegångskostnader, ska sådana ersättningar enligt lag betalas ut skyndsamt. Ansvar för rättegångskostnader blir främst aktuellt vid Konkurrensverkets domstolsprocesser på konkurrensområdet. Konkurrensverkets tillsynsåtgärder enligt upphandlingslagstiftningen respektive lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter blir föremål för domstolsprövning i allmän förvaltningsdomstol och aktualiserar inte något ansvar för staten att utge ersättning för rättegångskostnader.

¹¹ Värdet för 2027 är inhämtat från Hermes den 26 februari 2024.

¹² Värdet för 2027 är inhämtat från Hermes den 26 februari 2024.

Räntekontokredit

Konkurrensverkets bedömning är att räntekontokrediten fortsatt bör uppgå till 6 000 tkr för budgetåret 2025.

Anslagskredit

Anslagskrediten föreslås för budgetåren 2025–2027 uppgå till tre procent av anslagets storlek för anslagen 24 01 13 Konkurrensverket (Ramanslag) och 24 01 14 Konkurrensforskning (Ramanslag) samt fem procent av anslagets storlek för 24 01 19 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag).

Låneram

Ingående belastning av låneramen 2024 är drygt 8,3 miljoner kronor. Som en följd av det utökade anslaget från och med 2024 har Konkurrensverket ökat sin personalstyrka och prognosticerar att utöka den ytterligare, vilket medför ökade löpande investeringar bland annat avseende datorer m.m. En följd av det höjda anslaget är även att nuvarande lokaler behöver anpassas utefter en större personalstyrka, vilket medför behov av investeringar i inventarier och eventuellt investeringar för ombyggnation. Kostnader för eventuell ombyggnation är inte kända och är inte medräknat i tabellen för verksamhetsinvesteringar eller tabellen låneram och räntor verksamhetsinvesteringar. Därutöver har Konkurrensverket ett behov av att göra nya investeringar i it-miljön, såsom köp av ny backuplösning och hårdvara för lagring. Konkurrensverket uppmärksammar även ett behov av att investera i en ny lösning för den interna webbplatsen. Gällande investeringar i it-miljön och intern webbplats är finansieringsmodellen inte känd, men Konkurrensverket ser det som sannolikt att investeringarna kommer att påverka låneramen. Löpande investeringar i övrigt sker enligt plan. Den samlade bedömningen är att låneramen fortsatt behöver uppgå till 15 miljoner kronor för 2025 för att det ska finnas möjligheter att göra nödvändiga investeringar och för att utrymme ska finnas för eventuell ombyggnation.

Beställningsbemyndigande

Konkurrensverket har ett antal nu kända projekt för vilka det planeras att betalas ut 4 859 tkr för 2024, 4 351 tkr för 2025¹³ samt 480 tkr för 2026 vilket medför att bemyndiganderamen i dagsläget belastas med drygt 4 831 tkr för 2024. Beslut om nya forskningsbidrag planeras att fattas i juni och kommer att påverka belastningen på bemyndiganderamen för kommande år. Den samlade bedömningen är att bemyndiganderamen fortsatt behöver uppgå till 9 750 tkr för att det ska finnas utrymme till att göra de åtaganden som behövs för att möjliggöra fleråriga forskningsbidrag.

¹³ Ett sedan tidigare pågående projekt där infriande av åtaganden om totalt 1 121 tkr var planerat under 2024 har flyttats fram ett år vilket medför att åtagandet i stället kommer infrias först under 2025.

Förslag till finansiering

Konkurrensverket föreslår följande finansiering för åren 2025–2027 i 2024 års prisnivå.

Verksamhetens finansiering, tkr	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Anslag					
Utgiftsområde 24 anslag 01:13 Konkurrensverket	188 998	208 313	239 382	244 923	249 824
Utgiftsområde 24 anslag 01:14 Konkurrensforskning	10 757	10 804	10 804	10 804	10 804
Utgiftsområde 24 anslag 01:19 Finansiering av rättegångskostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras	212	183	237	213	267
Övriga intäkter som disponeras	784	800	800	800	800
Därav bidrag	149	200	200	200	200
Därav finansiella intäkter	635	600	600	600	600
Summa	200 751	220 100	251 223	256 740	261 695

Verksamhetsinvesteringar, tkr	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	0	0	6 200	0	0
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	256	5 630	700	4 670	700
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	256	5 630	6 900	4 670	700
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	256	5 630	6 900	4 670	700
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0
Summa finansiering	256	5 630	6 900	4 670	700

Låneram och räntor verksamhets- investeringar, tkr	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Ingående balans lån i Riksgäldskontoret	11 086	8 338	10 792	13 834	14 017
Nyupplåning	256	5 630	6 900	4 670	700
Amorteringar	3 004	3 176	3 858	4 487	5 074
Utgående balans lån i Riksgäldskontoret	8 338	10 792	13 834	14 017	9 643
Beslutad/föreslagen låneram	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Ränteutgifter	360	250	324	415	421
Summa amorteringar och ränteutgifter	3 364	3 426	4 182	4 902	5 495
Finansiering av räntor och amorteringar utgiftsområde 24 anslag 01:13 Konkurrensverket	3 364	3 426	4 182	4 902	5 495

Beställningsbemyndigande: Anslag 1:14 Konkurrensforskning, tkr	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Ekonomiska åtaganden vid årets början	9 217	9 690	9 750	9 750	3 750	500
Nya ekonomiska åtaganden	5 838	4 919	6 560	-	-	-
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden ¹⁴	5 365	4 859	6 560	6 000	3 250	500
<i>Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av 2024</i>	-	-	6 560	2 690	500	-
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	9 690	9 750	9 750	3 750	500	0
Tilldelat/föreslaget bemyndigande	9 750	9 750	9 750	-	-	-
Beslutad/beräknad anslagsnivå	-	10 804	10 804	10 804	10 804	-

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret, tkr	2023	2024	2025
	Utfall	Prognos	Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	-	-	-
Minsta behållning på räntekontot under året	7 831	5 000	4 000
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	15 548	12 000	9 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	-	-	-
Tilldelad/föreslagen räntekontokredit	6 000	6 000	6 000

¹⁴ Ett sedan tidigare pågående projekt där infriande av åtaganden om totalt 1 121 tkr var planerat under 2024 har flyttats fram ett år vilket medför att åtagandet i stället kommer infrias först under 2025.

Bilaga

Förteckning över Konkurrensverkets gällande författningar

2023-12-31

Detta är en sammanställning av Konkurrensverkets gällande föreskrifter och allmänna råd som har kungjorts i myndighetens författningssamling (KKVFS). Förteckningen är upprättad med utgångspunkt i 18 c § författningssamlingsförordningen (1976:725). Ändringar av en föreskrift finns angivna under grundföreskriften. Föreskrifter som upphävts eller som enbart föreskriver om upphävande av tidigare föreskrifter finns inte med i förteckningen.

Gällande föreskrifter

Nr i KKVFS	Författningsrubrik	Ikraftträdande	Bemyndigande i SFS
Grundförfattning KKVFS 2010:3	Om anmälan om företagskoncentration	2010-11-15	Konkurrensförordningen (2008:604), 3 § och konkurrensförordningen (2021:87), 13 §
Grundförfattning KKVFS 2020:1	Om ansökan om registrering av en annonsdatabas enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik	2020-07-01	Förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik, 12 §
Grundförfattning KKVFS 2020:2	Om betalning av avgifter enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik	2020-07-01	Förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik, 12 §
Ändringsförfattning KKVFS 2020:3 Ändring: nya 5 och 6 §§, ny rubrik närmast före 5 §, ändr. 1 §	Om ändring i Konkurrensverkets föreskrifter (2020:2) om betalning av avgifter enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik	2021-01-01	Förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik, 12 §

Gällande allmänna råd

Nr i KKVFS	Författningsrubrik	Ikraftträdande
Grundförfattning KKVFS 2017:3	Om bagatellavtal	2017-10-01
Grundförfattning KKVFS 2021:1	Om eftergift och nedsättning av konkurrensskadeavgift	2021-03-01